

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس دوره

دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

شاخه برنامه ریزی کتابداری

(گروه علوم انسانی)

کمیته تخصصی علوم تربیتی

مصوب دویست و هشتاد و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۳ / ۴ / ۲۴

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی

دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

گروه : علوم انسانی
رشته : کتابداری و اطلاع رسانی
دوره : دکتری
کمیته تخصصی : علوم تربیتی
شاخه : برنامه ریزی کتابداری
کدرشته :

شورای عالی برنامه ریزی در دوپست وهشتاد: میمن جلسه
مورخ ۱۳۷۳/۴/۲۶ بر اساس طرح دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی که
توسط کمیته تخصصی علوم تربیتی گروه علوم انسانی شورای عالی
برنامه ریزی تهیه شده و به تأیید این گروه رسیده است، برنامه آموزشی این دوره
را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) بشرح پیوست تصویب
کرد و مقرر میدارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی از تاریخ تصویب برای کلیه
دانشگاهها ومؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا
است .

الف : دانشگاهها ومؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی
اداره میشوند .

ب : مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و بر اساس
قوانین ، تاسیس میشوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند .
ج : مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل میشوند و باید تابع ضوابط
دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند .

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۳/۴/۲۶ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه موءسسات در زمینه دکتری کتابداری و اطلاع رسانی در همه دانشگاهها و موءسسات آموزش عالی منکوره در ماده ۱ منسوخ میشوند و دانشگاهها و موءسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات میتوانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند .

ماده ۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره : دکتری کتابداری و اطلاع رسانی در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ میشود .

رای صادره دویست و هشتاد و میهن جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۳ / ۴ / ۲۶

در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

- ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهادشده بود با اکثریت آراء بتصویب رسید .
- ۲) برنامه آموزشی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی از تاریخ تصویب قابل اجرا است .

رای صادره دویست و هشتاد و میهن جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۳ / ۴ / ۲۶ در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی صحیح است بمورد اجرا گذاشته شود .

مورد تأیید است دکتر علی شریعتمداری
سرپرست گروه علوم انسانی
وزیر فرهنگ و آموزش عالی
دکتر سید محمد رضا هاجمی گلپایگانی

رونوشت : به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ میشود .

سید محمد کاظم نائینی
مدیر شورای عالی برنامه ریزی

فصل اول

مشخصات کلی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

۱- مقدمه

افزایش بی سابقه حجم اطلاعات در سطح جهان، پدیده‌ایکه با اصطلاح انفجار اطلاعات، از آن یاد می‌شود و نیز پیشرفت تکنولوژی اطلاعاتی در دهه اخیر و پیدایش انواع گوناگون ابزارهای نگهداری و ثبت اطلاعات نظیر حافظه‌های کامپیوتری و دیسک‌های نوری، لزوم داشتن متخصصانی که بتوانند با آشنایی با این پیشرفتها و با کمک اندیشه خلاق خود امکانات بهره‌گیری از این پیشرفتها را در جهت منافع ملی ایران فراهم آورند و درعین حال به ارتقاء میزان بهره‌گیری از میراث غنی فرهنگی گذشته به مدد امکانات جدید کمک کنند روزه روز بیشتر احساس می‌شود. همچنین با توجه به امکانات ارزی کشور و لزوم استفاده از حداکثر امکانات برای تربیت متخصصان در سطوح عالی در داخل کشور برنامه حاضر جهت ایجاد دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی تهیه شده است.

۲- تعریف و هدف

دوره دکتری (P h.D) بالاترین مقطع تحصیلی دانشگاهی است که به اعطای مدرک می‌انجامد و مجموعه‌ای هماهنگ از فعالیتهای پژوهشی و آموزشی و آموزشی را در بر می‌گیرد. هدف از ایجاد دوره دکتری تربیت متخصصانی است که با احاطه یافتن بر آثار علمی کتابداری و اطلاع رسانی و آشناسدن با روشهای پیشرفته تحقیق در این زمینه و دستیابی به آخرین پیشرفتها در علوم کتابداری و اطلاع رسانی بتوانند با نوآوری در این زمینه، خصوصاً در مسائل مربوط به ایران به پیشرفت علوم کتابداری و اطلاع رسانی در ایران کمک کنند. هدف دیگر ایجاد این دوره تربیت نیروی انسانی خلاق و کارآمد برای تدریس و تحقیق در موسسات آموزشی و پژوهشی است.

۳- طول دوره و شکل نظام

طول دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی براساس آئین نامه آموزشی دوره تحصیلات تکمیلی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی حداکثر ۴/۵ سال است و به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم میگردد. مرحله آموزشی پس از پذیرفته شدن داوطلب آغاز می‌گردد. دانشجو در طول این مرحله توانایی

لازم راجهت شروع کارهای پژوهشی باید بدست آورد. این مرحله با قبولی دانشجوییک امتحان جامع پایان می پذیرد.

مرحله پژوهش رسماً پس از اتمام مرحله آموزش شروع می گردد. در این مرحله دانشجو با سرپرستی یکی از استادان، تحت نظر کمیته تحمیلات تکمیلی، در یکی از زمینه ها کتابداری و اطلاع رسانی به انجام پژوهش می پردازد. *

۴- شرایط ورود

- داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی
- داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی از یکی از دانشگاه های معتبر داخل یا خارج کشور
- داشتن حداقل سه سال سابقه کار کتابداری در زمینه آموزش یا پژوهش یا کار عملی
- موفقیت در امتحان یکی از زبان های خارجی، به تعیین شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده
- قبولی در امتحانات اختصاصی ورود به دوره دکتری *
- داشتن معرفی نامه، مبنی بر صلاحیت تحصیل در دوره دکتری، حداقل از دوتن از استادان قبلی داوطلب.

* مراحل آموزشی، پژوهشی و امتحان جامع طبق فصل های چهارم تا ششم آئین نامه دوره دکتری مصوب دویست و هفتاد و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۸ شورای عالی برنامهریزی انجام می شود.

تیمبره ۱: مواد امتحان تخصصی ورودی عبارتند از:

- زبان خارجی تخصصی

- دانش کتابداری و اطلاع رسانی

تیمبره ۲: موفقیت در مصاحبه تخصصی، آخرین مرحله پذیرش است. پس از قبولی در امتحان تخصصی از داوطلبان برای شرکت در مصاحبه دعوت خواهد شد.

۵- نیاز زبان خارجی

با توجه به این که اکثریت منابع کتابداری و اطلاع رسانی به زبان انگلیسی است تسلط کامل به این زبان برای داوطلبان ورود به دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی الزامی است. از سوی دیگر، بخاطر امکان استفاده از نوشته‌های زبانهای دیگر — آشنائی با حداقل یک زبان خارجی دیگر ضروری است که در برنامه بعنوان دروس جبرانی پیش بینی شده است.

۶- تعداد واحدهای درسی

الف - دروس اصلی

تعداد واحدهای دروس اصلی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی ۴۴ تا ۴۵ واحد به

شرح زیر است:

۱۴ واحد	- دروس تخصصی اجباری
۱۱-۱۰ واحد	- دروس تخصصی اختیاری
۲۰ واحد	- پایان نامه

ب - دروس جبرانی

دانشجویانی که بر حسب تشخیص کمیته تحصیلات تکمیلی در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد هر یک از دروس جدول شماره ۱ گذرانده اند موظف اند آن درس را پیش از آغاز دوره بعنوان کمبود بگذرانند. کمیته تحصیلات تکمیلی بر اساس مقایسه سرفصل دروس دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد با سرفصل دروس کمبود (جبرانی) تصمیم خواهد گرفت.

فصل دوم

عناوین و واحدهای درسی

جدول شماره ۱
دروس چهرانی دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		پیشنازها/زبان
			جمع نظری	عملی	
۳۱۶	آمار (۱)	۳	۵۱	—	
۳۳۹	آمار (۲)	۳	۶۸	۳۴	۳۱۶
۳۰۳	روش تحقیق	۲	۳۴	—	
۲۳۴	مبانی کامپیوتر و برنامه نویسی	۳	۶۸	۳۴	
۲۹۵	زبان خارجی ۱ (زبان دوم)	۴	۳۴	—	
۲۹۶	زبان خارجی ۲ (زبان دوم)	۳	۵۱	—	۲۹۵
جمع					

دانشجویانی که بادیپلم های غیر از ریاضی و ریاضی فیزیک دوره کارشناسی را گذرانده اند و در دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد نیز دروس آمار را نگذرانده اند باید قبل از گذراندن درس آمار ۱ دروس ریاضیات پایه را در سطح پیش کارشناسی گذرانند.

جدول شماره ۲

دروس تخصصی اجباری دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

کد درس	نام درس	تعداد		بیشتر از بارها
		واحد	جمع	
۶۹۱	ارتباطات و سبب‌زنتیک	۲	۳۴	-
۶۵۲	برنامه‌ریزی کتابخانه ها و خدمات اطلاعاتی	۲	۳۴	-
۶۵۳	سمینار روش شناسی تحقیق	۲	۳۴	۳۵۳
۶۵۴	سمینار مدیریت اطلاعات	۲	۳۴	۶۵۶
۶۵۵	کتابداری و اطلاع رسانی بین المللی	۲	۳۴	-
۶۵۶	مدیریت پایگاههای داده‌ها	۲	۳۴	-
۶۵۷	نظامهای بازیابی اطلاعات	۲	۳۴	۲۳۴
۶۵۸	پایان نامه	۲۰		
جمع			۳۴	

جدول شماره ۳

دروس تخصصی اختیاری دوره دکتری کتابداری و اطلاع رسانی

کد درس	نام درس	تعداد		پیشنیاز با نام درس
		واحد	جمع	
۶۱۱	اقتصاد اطلاعات	۲	۳۴	-
۶۱۲	تدریس عملی	۱	۳۴	(۱) ۳۴
۶۱۳	رفتارهای اطلاع یابی و نیازهای اطلاعاتی	۲	۳۴	-
۶۱۴	جغرافیای سیاسی اطلاعات (ژئوپولتیک اطلاعات)	۲	۳۴	(۲) -
۶۱۵	سمینار مسائل ویژه در کتابداری و اطلاع رسانی	۲	۳۴	-
۶۱۶	سمینار در اطلاع رسانی	۲	۳۴	-
۶۱۷	مطالعه مستقل	۲	۳۴	(۳)(۴)(۵) -
۶۱۸	مطالعه مستقل	۲	۳۴	-
جمع				

(۱) اعضای هیات علمی دانشگاهها و کسانی که بیشتر از یکسال سابقه تدریس دانشگاهی در رشته کتابداری و اطلاع رسانی دارند نمی توانند این درس را انتخاب کنند این درس برای دانشجویانی که سابقه تدریس در کتابداری و اطلاع رسانی ندارند اجباری است.

(۲)(۳) تنها پس از گذراندن تمام دروس پیشنیاز و تخصصی اجباری دانشجوی می تواند این درس را انتخاب کند.

(۴) این درس را می توان بخاطر کسب واحد بیشتر حد اکثر دربار انتخاب نمود (جمعاً ۴ واحد)

(۵) موضوع مورد مطالعه باید قبلاً " بصورت کتبی پیشنهاد شود و به تصویب گروه مربوط برسد و این موضوع باید با پایان نامه دانشجوی متفاوت باشد.

فصل ————— ل ————— وم

سرقم ————— ل دروس

آمار و احتمال ۱

درس آمار برای تمام رشته‌های دانشگاهی غیر رشته‌های

ریاضی و آمار

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

سرفصل دروس:

۱- آمار و احتمال ۱، ۳ واحد

آمار توصیفی: داده‌ها، جدولهای فراوانی، نمودارهای میله‌ای، مستطیلی چند بر فراوانی، ودایره‌ای. شاخصهای مرکزی از قبیل میانگین، نما، میانه و شاخصهای پراکندگی از قبیل دامنه تغییرات، واریانس، ویژگیهای مقدماتی میانگین و واریانس.

احتمال: آزمایش تصادفی، برآمدهای آزمایش تصادفی، فضای نمونه‌های (متناهی)، پیشامدها، ترکیب پیشامدها، احتمال پیشامد (فضای متساوی الاحتمال) قوانین اولیه احتمال، احتمال شرطی، استقلال دو پیشامد و چند پیشامد، دیاگرام درختی و قضیه بیز.

متغیرهای تصادفی: معرفی متغیرهای تصادفی، تابع توزیع، متغیرهای تصادفی گسسته، توزیعهای برنولی، دوجمله‌ای، پواسون، و هندسی، متغیرهای تصادفی پیوسته، توزیع نرمال و جدول توزیع نرمال و نحوه استفاده از این جدول.

توزیعهای توأم گسسته: جدولهای توافقی ۲ بعدی، توزیعهای کناره‌ای، ضریب همبستگی.

توزیعهای نمونه‌ای: توزیع $\bar{X}$ با استفاده از مثالهای گسسته، تحقیق در برقراری دستور $E(\bar{X}) = \mu$ تحقیق در برقراری قضیه حد مرکزی با مثالهای متعدد.

آمار و احتمال ۲

درس آماری برای تمام رشته‌های دانشگاهی غیر از

رشته‌های ریاضی و آمار

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۲ نظری + ۱ عملی

پیشنیاز: آمار و احتمال ۱

سرفصل دروس: ۲- آمار و احتمال ۲، ۳ واحد

- الف: اصول برآورد (ناریبی، سازگاری، (۰۰۰) برآورد میانگین، برآورد - واریانس، برآورد نسبتها، برآورد ضریب همبستگی، تعیین توزیع هر یک از این برآوردها (توزیع های: t ، F و χ^2)
- ب: اصول آزمون فرض (فرض صفر، فرض مقابل، ناحیه رد خطای نوع اول، - خطای نوع دوم، توان آزمون، p -مقدار آزمون فرض میانگین در یک جامعه و دو جامعه، آزمون فرض واریانس، آزمون فرض نسبتها (در یک یادو جامعه) آزمون فرض ضریب همبستگی.
- ج: آنالیز واریانس و طرح آزمایشها: کلیات مربوط به آنالیز واریانس، آنالیز واریانس یک طرفه و دو طرفه و مختصری از آنالیز واریانس چند طرفه، اصول طراحی آزمایش، طرح کاملاً تصادفی، طرح بلوکهای کامل تصادفی، طرح مربع لاتین، برآورد و آزمون فرض پارامتری‌های مربوط، آزمایشهای فاکتوریل.
- د: رگرسیون شامل: کلیات، رگرسیون ساده و چندگانه، برآورد و آزمون فرض
- ه: آنالیز آماری چندمتغیره: معرفی بردارهای تصادفی، بردار میانگین و ماتریس واریانس-کواریانس، برآورد و آزمون فرض درباره بردار میانگین در یک جامعه یادو جامعه، مولفه‌های اصل و تجزیه عاملی.
- و: روشهای ناپارامتری: بعضی از آزمونهای ناپارامتری از قبیل آزمون - نشانه، آزمون ویلکاکسون، آزمون من-ویتنی، جدولهای توافقی و آزمونهای
- ز: روشهای کتابسنجی و کاربرد آن.

روش تحقیق

کد درس: ۳۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: ایجاد مهارت و تسلط در دانشجویان جهت استفاده از روش پژوهشی علمی در انجام تحقیقات

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

اصول علمی، تعاریف و مفاهیم علم و حدود و ثغور آن- اهداف علم، ضرورت استفاده از آن و کاربردهای آن- روش شناسی پژوهش علمی: تعاریف، مفاهیم و اهداف پژوهش علمی- کتابداری و اطلاع رسانی بعنوان یک رشته علمی- کاربرد روش شناسی پژوهش علمی در حل مسائل و مشکلات کتابداری و اطلاع رسانی و کمپانی که از راه تحقیقات علمی به این رشته شده است- مراحل مختلف یک پژوهش علمی و عناصر اصلی در روش تحقیق: مسئله مورد پژوهش و مطالعه مقدماتی، مفاهیم، سازه‌ها، متغیرها و تعاریف عملیاتی و کاربردی- تشریح انواع روشهای پژوهش علمی: بررسی موردی، تاریخی، تجربی، مقایسه‌ای و آماری- اشاره به کاربرد هر یک از روشهای فوق در رشته کتابداری و اطلاع رسانی- شیوه‌های علمی گردآوری، تجزیه و تحلیل، و نتیجه‌گیری از داده‌ها- اشاره به روشهای کمی و تحلیل یافته‌ها- آزمون فرضیه‌تهیه و ارائه نتیجه و گزارش تحقیق.

مبانی کامپیوتر و برنامه نویسی

کلاس درس : ۲۳۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۲ نظری عملی

پیشنیاز:

هدف: آشنائی با مفاهیم اولیه کامپیوتر و امکانات آن

سرفصلهای درس : (۶۸ ساعت)

تاریخچه کامپیوتر، سیستمهای عددنویسی در کامپیوتر، نحوه نمایش اطلاعات در کامپیوتر
معرفی قسمتهای مختلف از قبیل قسمت محاسبات کنترل ....
دستگاههای مختلف آماده سازی اطلاعات کامپیوتری - دستگاههای ورودی ، خروجی ،
حافظه های اصلی و جانبی کامپیوتر ، روشهای ضبط و دسترسی به اطلاعات از قبیل ترتیبی، مستقیم
و غیره ، سیستمهای عامل ، برنامه های عمومی، برنامه های مترجم ، برنامه های کاربردی آماده ،
زبانهای برنامه نویسی سطح بالا.

ارتباطات و سیرنیتیک

تعداد واحد: ۲

کد درس: ۶۰۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: مسائل مربوط به برقراری ارتباط میان انسان - انسان ، انسان - ماشین و ماشین - ماشین

سرفصل دروس: (۴۴ ساعت)

عناصر متشکله فرآیند ارتباطی - عوامل و موانع برقراری ارتباط ، ویژگی ارتباط های - انسانی ، نقش عوامل فرهنگی و فنی در کیفیت ارتباط ، اهمیت نقش باز خورد در ارتباط ، انواع باز خورد ، ویژگیهای ارتباط انسان و ماشین ، انسان بعنوان فرستنده ، انسان بعنوان میانجی ، انسان بعنوان دریافت کننده ، ویژگیهای ارتباط ماشین با ماشین ، نقش انسان در ارتباط با ماشین ، تاثیر پذیری درون مایه ارتباطی از عناصر متشکله فرآیند ارتباط ، اهمیت درک درست از جریان ارتباط در بهینه سازی فعالیتهای کنابرداری و اطلاع رسانی.

برنامه ریزی کتابخانه‌ها و خدمات اطلاعاتی

کد درس: ۶۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: آماده کردن دانشجویان جهت طراحی و برنامه ریزی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعات با توجه به نیازها^۱ جامعه استفاده کنند.

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

اصول و روشهای برنامه ریزی؛ شناسایی مسائل کوتاه مدت و درازمدت برنامه ریزی کتابخانه‌ها و خدمات اطلاعاتی؛ ارتباط برنامه ریزی این خدمات با اهداف و وظایف سازمان مادر؛ برنامه ریزی کتابخانه‌ها و خدمات اطلاعاتی با توجه به نیازهای استفاده کنندگان؛ تهیه برنامه درازمدت با پیش بینی‌های لازم برای کارآئی آن و روند اجرای برنامه؛ ارزشیابی خدمات اطلاعاتی از نظر هزینه- بهره دهی و سودمندی هزینه؛ تدوین و توسعه ضوابط برای ارزشیابی خدمات اطلاعاتی.

سمینار روش شناسی تحقیق

کد درس: ۶۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ۳۰۴

هدف: شناخت متدولوژی تحقیق و کاربرد آن در کتابداری و اطلاع رسانی

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

نقش تحقیق در کتابشناسی، کتابداری و اطلاع رسانی؛ تعیین و طراحی مسایل تحقیق؛

تکنیکهای تاریخی، آماری بویژه کتابسنجی، تحلیلی و توصیفی؛ تجزیه و تحلیل و ارزشیابی

تحقیق در کتابداری و اطلاع رسانی.

سمینار مدیریت اطلاعات

کد درس: ۶۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ۶۰۲، ۶۰۶

هدف: آماده کردن دانشجویان برای حل مسائل مربوط به مدیریت اطلاعات و نیز مدیریت کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی

سرفصل‌های درس: (۳۴ ساعت)

بحث در مورد سازمانها و ساختارهایی که هم وصول به هدف‌های کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی و هم جریان اطلاعات را تسهیل میکنند در هر نیمسال یکی از مسائل مدیریت است. مورد بررسی قرار میگیرد و دانشجو موظف به ارائه گزارش در مورد آن است.

کتابداری و اطلاع رسانی بین‌المللی

کد درس: ۶۰۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنا کردن دانشجویان با وضعیت کتابداری و اطلاع رسانی در کشورهای مختلف و آشنایی سازمانهای بین‌المللی که در این زمینه فعالیت دارند.

سرفصل‌های درس (۳۴ ساعت)

بررسی نظام آموزشی کتابداری و اطلاع رسانی در کشورهای مختلف؛ حیثیت و اعتبار اجتماعی کتابداران و متخصصان اطلاع رسانی، وضعیت کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی؛ انجمنهای حرفه‌ای و تخصصی در کشورهای مختلف جهان و نقش انجمنهای بین‌المللی منطقه‌ای فعال در زمینه کتابداری و اطلاع رسانی نظیر IFLA، FID، ICA، IATUL و به‌نشد آنها در پیشرفت حرفه در سطح جهانی.

کد درس : ۶۰۶

مدیریت پایگاههای دادهها

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنائی با اصول مدیریت پایگاههای دادهها و نحوه برنامه ریزی آنها

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

مفاهیم نظریات و اصول مربوط به دادهها — و مدیریت پایگاههای دادهها، روشهای تحلیل دادهها، مدلسازی دادهها، استانداردها، طراحی پایگاههای دادهها، روشهای ارزشیابی و ملاحظات مربوط به امنیت نظام، طراحی نمونه‌ای از پایگاه دادهها توسط دانشجویان و ارائه آن در کلاس.

✱ کارهای عملی نیز در این درس منظور خواهد شد.

نظام های بازیابی اطلاعات

کد درس: ۶۰۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ۲۳۴

هدف: آشنا کردن دانشجویان با انواع نظامهای اطلاعاتی و شبکه ها، و ایجاد آمادگی در آنها جهت طراحی انواع نظامهای اطلاعاتی

سرفصل های درس: (۳۴ ساعت)

انواع نظامهای اطلاعاتی؛ نظامهای کامپیوتری اطلاعات و معماری آنها، تولید نرم افزار؛ آشنائی با نمونه هائی از نرم افزارها؛ ملاکهای تهیه نرم افزار مناسب برای فعالیتهای کتابداری و اطلاع رسانی با توجه به نیازهای زبان فارسی. شبکه سازی و مدیریت شبکه ها؛ شبکه های کوتاه پوشش و گسترده پوشش؛ تشخیص و تبیین مسائل محیطی در ارتباط با شبکه؛ آشنائی با ساختار تعدادی از شبکه های معتبر ملی و بین المللی*؛ مسائل شبکه سازی در ایران.

* هر یک از دانشجویان باید با مطالعه ساختاریکی از شبکه های معتبر ملی یا بین المللی گزارش کتبی تهیه و تسلیم کنند.

اقتصاد اطلاعات

کد درس: ۶۱۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آگاهی نسبت به اهمیت اقتصادی اطلاعات در مقیاس ملی و بین‌المللی

سرفصل‌های درس: (۳۴ ساعت)

تعریف و تعیین چارچوب اقتصاد اطلاعات؛ اقتصاد خرد اطلاعات؛ اقتصاد کلان اطلاعات؛ وجه اقتصادی اطلاعات در برنامه‌ریزی و توسعه؛ اقتصاد تولید، توزیع، و مصرف اطلاعات؛ رابطه متقابل اقتصاد اطلاعات و سایر فرآوندهای جامعه؛ سرمایه‌گذاری در امر اطلاع رسانی؛ نقش کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی و آموزش کتابداری و اطلاع رسانی در تعدیل متغیرهای اقتصادی؛ سرمایه‌گذاری در واردات و صادرات اطلاعات در مقیاس خرد و کلان؛ روش‌های سنجش سود و زیان سرمایه‌گذاری در اطلاع رسانی ملی؛ سرانه سرمایه‌گذاری و تولید ناخالص ملی در بخش اطلاع رسانی؛ تخصیص اعتبار و بودجه؛ اطلاع رسانی در برنامه‌ریزی‌های کوتاه مدت؛ میان مدت؛ بلند مدت

تدریس عملی

کد درس: ۶۱۲

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش نیاز:

هدف: ایجاد مهارت عملی تدریس در دانشجویان

سرفصلهای درس (۳۴ ساعت)

کارآموزی تدریس تحت راهنمایی جدی وزیر نظریه و عضو تمام وقت هیات علمی دانشجویان
شرح کامل درس را بصورت کتبی در آغاز نیمسال و شرح درس هر جلسه را پیش از شروع درس به تائید
استاد راهنما برساند و پس از پایان نیمسال تحویل اداره آموزش دانشکده بدهد.

* اعضای هیات علمی دانشگاهها و کسانی که حداقل سابقه یک سال تدریس در رشته کتابداری و
اطلاع رسانی در سطح دانشگاهی (به استثنای دوره های کوتاه مدت) دارند نمی توانند
این درس را انتخاب کنند. این درس برای دانشجویانی که سابقه آموزش در کتابداری و اطلاع-
رسانی ندارند اجباری است.

رفتارهای اطلاع یابی و نیازهای اطلاعاتی

کد درس: ۶۴۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنائی با رفتارهای اطلاع یابی گروههای مختلف استفاده کننده از اطلاعات.

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

بررسی جنبه های رفتاری و معرفتی نیازهای اطلاعاتی مراجعه کنندگان، رفتار گروههای مختلف استفاده کننده جهت اطلاع یابی، خصوصیات استفاده کنندگان فردی و گروهی (مثلاً " جوانان، دانشمندان، هنرمندان، دانشجویان، مدیران، صاحبان کسب و کار و غیره) نیازهای روانشناختی استفاده کنندگان، جنبه های مختلف پرسش و پاسخ با ارتباط خصوصیات استفاده کنندگان با استفاده آنها از اطلاعات، تاثیر رسانه یا وسیله دریافت اطلاعات توسط استفاده کنندگان در - چگونگی استفاده آنها از اطلاعات.

ژئوپولیتیک اطلاعات (جغرافیای سیاسی اطلاعات)

کد درس: ۶۱۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنائی با عوامل محیطی و سیاسی موثر بر جریان اطلاعات

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

بررسی انتقادی عوامل محیطی نظیر سیاستها، روشها، مقررات و دیگر مسائلی که بر جریان آزاد اطلاعات در سطح ملی و بین المللی تاثیر میگذارد، تجزیه و تحلیل مسائل ذاتی رشد سیاستهای ملی اطلاعات در کشورهای توسعه نیافته و توسعه یافته (مثلاً) اطلاعات به عنوان یک کالدر بازار، جریانها برون مرزی داده ها، برنامه دستیابی جهانی به انتشارات UAP، سیاستهای اجتماعی مربوط به ادارات کنترل اطلاعات: بررسی نقش سازمانهای بین المللی و منطقه ای (نظیر یونسکو، ایفلا، اکو...) در مبادله و انتقال اطلاعات.

سمینار مسائل ویژه در کتابداری و اطلاع رسانی

کد درس : ۶۱۵

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : *

هدف : فراهم آوردن امکان بررسی مسائل گوناگون در زمینه کتابداری و اطلاع رسانی

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

محتوای این درس در هر نیمسال تغییر میکند تا امکان تاکید بر مباحث ویژه در کتابداری و اطلاع رسانی وجود داشته باشد. مباحثی نظیر ساخت و توسعه سرعنوان‌های موضوعی و اصطلاح‌نامه‌ها، سازماندهی فایل، روشهای جستجو، نمایه‌سازی و طبقه‌بندی، خدمات مرجع، متن‌پردازی، مسائل زبانشناختی، ضوابط ارتباط و موثر بودن نظامها، مسائل مربوط به حرفه، نسخه‌های خطی، کتابخانه‌های مساجد و دیگر مسائل خاص کتابداری ایران از جمله موارد این سمینار است.

* تنها پس از گذراندن تمام دروس پیش‌نیاز و تخصصی‌جباری، دانشجویی تواند این درس را انتخاب کند.

سمینار در اطلاع رسانی

کد درس: ۶۱۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: بحث و بررسی در وضعیت اطلاع رسانی و تحولات آن

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

بحث و بررسی و مطالعه در آخرین روندها و پیشرفت‌ها در زمینه تولید و اشاعه اطلاعات در جهان معاصر، روند پیشرفت تکنولوژی اطلاعات و مسائل مربوط به آن از جمله مدیریت سیستم‌ها اطلاعاتی و شبکه‌های ارتباط راه دور، نقش رشدیابنده فراهم آوردن گان غیر سنتی اطلاعات نظیر واسطه‌ها و شرکت‌های کامپیوتری

کد درس: ۶۱۸

مطالعه مستقل*

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: * *

هدف: ایجاد تسلط فردی دانشجویان بر زمینه موضوعی مشخص

سرفصلهای درس: (۳۴ ساعت)

در این درس دانشجویان بر نظر استاد مستقلاً به مطالعه در یک موضوع خاص خواهند پرداخت و در پایان نیمسال گزارش کتبی مطالعه و پیشرفت کار را به استاد مربوط تسلیم خواهند نمود * * *

* این درس را می‌توان بخاطر کسب واحد بیشتر حداکثر دو باره اختیار نمود (جمعاً ۴ واحد)
* * تنها پس از گذراندن تمام دروس پیش نیاز و اختصاصی دانشجویی توان این درس را انتخاب کند.

* * * موضوع مورد مطالعه باید قبلاً " بصورت کتبی پیشنهاد شود و به تصویب گروه مربوط برسد این موضوع باید با موضوع پایان نامه دانشجویان متفاوت باشد.

پیوست

فهرست منابع دروس دوره دکتری کتابداری

و اطلاع رسانی *

* این فهرست جنبه پیشنهادی دارد و با پیدایش آثار جدید یا اطلاع بر آثار دیگر استاد مربوط می‌تواند منابع دیگری جهت مطالعه توصیه کند.

آمار (۱)

- کلاس، جین و استانلی، جولین سی. آمار توصیفی در روانشناسی و علوم تربیتی، ترجمه مهتاش اسفندیاری و جمال عابدی تهران: مدرسه عالی پارس (دانشگاه علامه طباطبائی)، ۱۳۵۷.

- شیرسون، ریچارد. توسیف آماری، ترجمه علیرضا کیامانش، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۰.

- فرائزوی، جلیل اله. آمار و احتمال، تهران: انتشارات فاطمی، ۱۳۶۸.

- Simpson, Ian S. Basic Statistics for Librarians, 3rd ed. London: Library Association, 1988.

آمار (۲)

- کلاس، جین و استانلی، جولین سی. روشهای آماری در تعلیم و تربیت و روانشناسی، ترجمه مهتاش اسفندیاری و جمال عابدی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۸.

- هومن، حیدرعلی. استنباط آماری در پژوهشی رفتاری، تهران: ناشر مولف، ۱۳۷۰.

- کرانتنجر، فردان و پدهازور، الازارجی. رکوسیون چندمتغیری در پژوهش رفتاری، ترجمه حسن سرائی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۳۶.

روش تحقیق :

- .Desai,Arvindra. Research Methodology in Management. Columbia, Mo: South Asia Books, 1990.
- .Hirsch. Timothy. Working Research. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1991 .
- .Gorman.Michael E.Stimulating Science : Heuristics, Mental Models, and Technoscientific Thinking. East Glastonbury. Ct: Indiana Univ. Press . 1992.
- .Klein , Hans E.ed.Case Method Research and Application: Problem Solving with Cases and Simulations. WACRA, 1990.
- .Keppal,Geoffrey & Zedeck , Sheldon.Data Analysis for Research Designs. New York : W H Freeman . 1989.
- .Mann.Thomas.Library Research Models : A Guide to Classifications,Catalogs & Computers . New York : Oxford University press, 1993.
- .Research Methodology : Methods & Techniques . New York : John wiley. 1986.

مبانی کامپیوتر و برنامه نویسی :

- .Time - Life Books Editors. Computer Basics. Alexandria: Time- Life Incorporated. 1989.
- .Valenti, Vince, Computer Basics. Las Vegas : J.V. Enterprises , 1990

ارتباطات و سیرنیتیک

- .Boss. Richard W. Telecommunications for Library Management.
New York ; Knowledge Industry Pubns., 1985
- .Busch. John A. & Busch. Gladys M. Sociocybernetics; A
Perspective for Living in Complexity. Indiana : Social
Systems Pr., 1992.
- .Cover. Thomas M. & Thomas . Joy A. Elements of Information
Theory. New York ; John Wiley, 1991.
- .Gray , R.M. Entropy & Information Theory. New York ;
Springer Verlag. 1991.
- .Jackendoff. Ray S. Consciousness and the Computational Mind,
Cambridge ; MIT Press , 1990.
- .Nelson Jones , Richard . Human Relationships: A Skills
Approach. Pacific Grove : Cole Publishing Company . 1990.
- .Shackel. B. & Richardson S., eds. Human Factors for
Informatics Usability . Cambridge: Cambridge Univ. Press ,
1991.
- .TrappL , Robert. Cybernetics: Theory and Applications .
New York: Hemisphere. 1983.
- .TrappL, Robert. Cybernetics and Systems 1990. River Edge:
World Scientific Publishing Company, 1990.
- .Villanueva. Enrique. Information ,Semantics & Epistemology.
Oxford: Blackwell. 1990.

برنامه ریزی کتابخانه ها و خدمات اطلاعاتی

- .Benfari. Robert . Understanding Your Management Style. New York : Free Press , 1991.
- .Boss . Richard M. Information Technology and Space Planning for Lib. & Inf. Centers. Boston : G.K. Hall , 1987.
- .Feldman . Paul . Information Managment & Planning. Brookfield: Gower Publishing Company, 1989.
- .Genawy . David C. Integrated Online Library Systems : Principles, Planning & Implementation. Boston : G.K.Hall 1984.
- Palmer, Richard P.& Varnet , Harvey.How to Manage Information: A Systems Approach . Phoenix: Oryx Pr., 1990.
- .Scheer . A.W.Principles of Efficient Infomation Management. 2nd rev . New York : Springer - Verlag . 1991.
- .Umbaugh. Robert .E.Information Management: Strategy, Systems and Technology. Boston: Warren. Gorsham & Lamont.

كتبادري و اطلاع رساني بين المللي

- .Borchardt. D.H.& Horacek,J.Libriarianship in Australia ,
New zealand and Oceania. Oxford: Pergamon Press, 1976.
- .Bromley. David W.& Allott , Angela M., ed. British
Libriarianship and Information Work. V.1: General Libraries
and the profession. London: Library Association,1992.
- Bromley.David w.& Allott ,Angela M. ed British Libriarianship
and Information Work , 1986 -1990-v2 : Special Libraries,
Materials and Processes, London: Library Association, 1993.
- .Burnett David, ed .International and Comparative
Libriarianship Group:Conference Proceedings, 6th:
Technology for Information Development. Ed. by D. Burnett.
London: Library Association (International & Comparative
Libriarianship Group), 1988.
- .Fusonie, Alan & Moran, Leila , . International Agricultural
Libriarianship : Continuity and Change. London : Greenwood
press, 1979.
- .Harrison . K.C. International Libriarianship. Metuchen,
N.J.: Scarecrow Press. 1990.
- .Harvey, John F. ed. Comparative and International Library
Science. Metuchen . N.J: The Scarecrow Press, 1977.
- .Hauck,Philomena ,ed .Voices from Around the World:International
al Association of School Libriarianship :Proceedings.
Metuchen N.J.: Scarecrow press, 1990.

- .Horowitz, G.De. Librarianship : A Third World Perspective.
London : Greenwood Press, 1988.
- .Anuar, Hedwig. Issues in South-East Asian Librarianship:
Papers and Articles.Aldershot,Hants:Gower Pub.co., 1985.
- .Issues in Library management : A Reader for the
Personal Librarian. New York: Knowledge Industry Pubns.,1984.
- .Jackson, Miles M. ed. International Handbook of
Contemporary Developments in Librarianship. Westport, CT:
Greenwood Press, 1981.
- Kowatra. P.S.Comparative and International Librarianship .
Middx.: Oriental U.P., 1987.
- .Picken, Fiona Mackey & Kahn , Ann, ed. Medical Librarianship
in the Eighties and Beyond : A world Perspective. London:
Mansell , 1985.
- .Smith., Inese A. , ed . Develoments in International and
Comparative Librarianship. 1976-1985. London : Library
Association (International and Comparative Librarianship
Group). 1986.
- .Whatley . Allan, ed. International and Comparative
Librarianship Group: Conference Proceedings. 1st ed . by A.
Whatley, London : Library Association (International and
Comparative Group). 1988.

- .Winter, Michael F. Culture and Control of Expertise :
Towards a Sociological Understanding of Librarianship.
Contribution in Librarianship and Information Science
Series. London: Greenwood Press. 1988.
- .Wise . Michael, ed . Aspects of African Librarianship:
A Collection of Writings . London : Mansell , 1985.
- .Zielinska.Marie F. , ed .Multicultural Librarianship.IFLA
Publications.v.59.New Jersey:K G Saur Verlag . 1992.

مدیریت پایگاههای داده ها

- .Awad, Elias. Data Base management. Danverse: Boyd & Fraser
Publishing Company. 1992.
- .Data Base Manager. New York: National Learning , 1991 .
- .Data Control Assistant . New York : National Learning ,1991.
- .Data Control Specialist. New York : National Learning,1991.
- .Macfadden . Fred. Database Management.Redwood City :
Benjamin Cummings , 1991.
- .Papazoglou.M.and Valder.W.Relational Data Base Management:
A Systems Programming Approach.Englewood Cliffs:Prentice
Hall, 1989.
- .Ricardo. Catherine. Data Base Systems : Principles, Design
& Implementation. New York : Macmillan. 1990.
- .Rudman . Jack. Data Base Coordinator. NewYork : National
Learning, 1991.

- .Analysis and Design of Information Systems, 2nd ed. New York: McGraw-Hill. 1989.
- .Anders, Vicki. Automated Information Retrieval in Libraries: A Management Handbook. Chicago: Greenwood Publishing Group. 1992.
- .Black, Uyles. Data Communications and Distributed Networks, 2nd ed., Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1987.
- .Cerri, S. and Pelagatti, G. Distributed Data Bases: Principles and Systems. New York, McGraw-Hill, 1984.
- .Dillon, Martin, editor. Interfaces for Information Retrieval & Online Systems. Chicago: Greenwood Publishing, 1991.
- .Etheridge, David M. Information Networks Planning and Design. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1992.
- .Frankes, William. Information Retrieval: Data Structures and Algorithms. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1992.
- .Information Retrieval Service. Information Retrieval Service Definition and Protocol Specification for Library Applications. New Brunswick: Transaction Publishers, 1989.
- .McGovern, Thomas, Data Communications: Concepts and Applications. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1988.
- .Schweitzer, James A. Protecting Information on local Area Networks. London: Butterworth-Heinemann. 1988.

- .Antonelli . C. The Economics of Information Networks.
Amsterdam : Elsevier, 1991.
- .Egan. Bruce L. Information Superhighways : The Economics of
Advanced Public Communication Networks. Norwood, MA : Artech
House . Inc., 1991.
- .Osberg. Lars , Wolff , Edward N & Baumol , William J. The
Information Economy : The Implications of Unbalanced Growth
Brookfield : Gower publishing Comapny , 1989.
- .Parker.Marilyn.M.Information Technology.Englewood Cliffs:
Prentice Hall, 1988.
- .Parker. Marilyn M. Information Strategy and Economics .
Englewood Cliffs : Prentice Hall,1990.
- .Perelman, Michael. Information , Social Relations an the
Economics of High Technology. New York:Saint Martin's Press, 1991.
- .Veryhard, Richard .ed .Economics of Information Systems
and Technology. London : Butterworth - Heineman, 1991.

- .Schement, Jorge R. & Lievrouw. Leah. Competing Visions, Complex Realities: Social Aspects of the Information Society . Norwood , N.J.: Ablex Publishing Corp., 1987.
- .Steinke. Cynthia. Information Seeking and Communicating Behavior of Scientists and Engineers . New York . Haworth press. 1991.
- .Wilkin . Anne & Mccoll. Ian . Clinicians use of the Medical Literature; Selected Themes from a Clinical Librarian Experiment and its Evaluation in the United kingdom . London: Guy's Hospital. Dept . of Surgery . 1985.
- .Wilkin . Anne. Users and Use of Medical Literature Services : an Assesment with Special Reference to the Evaluation of a Clinical Librarian Experiment in the United Kingdom. London: Guy's Hospital , Dept. of Surgery. 1985.

ژئوپولیتیک اطلاعات

مولانسا، حمید و شکرخواه، بیونس . جریان بین المللی اطلاعات ،
تهران : مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها ، ۱۳۷۱

.Smith , Anthony. The Geopolitics of Information : How
Western Culture Dominates the World , Oxford :
Oxford U.P. , 1980.

.Taylor, Peter J. Geopolitics Revived. Newcastle : Univ.
Newcastle, 1988.

.Wallerstein, Immanuel Geopolitics and Geoculture:
Essays on the changing world System. Cambridge:Cambridge
U.P. , 1991.

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

شماره ۲۳/۳۶۴۹

پیوست

بسم الله

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگستان آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری و بررسی برنامههای آموزشی، حذف، دروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب گردانید. مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد)

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph.D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد میتواند اختصاص به رساله داشته باشد)

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظفند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحصیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به هر حال اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمنداست به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم تعالی

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویمان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی دو، سه یا چهار واحد ریاض و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
  - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
  - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
  - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در شمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
    - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
    - ب: در سببهای جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان درس‌ها را قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
    - ج: گذراندن درس‌هایی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
    - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۵ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

موضوع جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

د. ا. ی. عالی برنامه ریزی